

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันผู้สูงอายุทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากสถิติการสำรวจขององค์การอนามัยโลกพบว่าในปี พ.ศ. 2543 มีประชากรผู้สูงอายุถึง 590 ล้านคน และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 1,100 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2568 (วรรณนิภา บุญระยอง และคณะ, 2544) สำหรับประเทศไทย จำนวนผู้สูงอายุในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือประมาณ 6.3 ล้านคน และคาดว่าจะอีก 20 ปีข้างหน้า จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวเป็น 13.7 ล้านคน (รายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้มด้านต่างๆ ของประเทศไทย ในรอบเดือน เมษายน, 2547 : ออนไลน์) อันเป็นผลมาจากการปรับปรุงด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้อัตราการตายของผู้สูงอายุลดลง ความยืนยาวชีวิตของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราการเกิดลดลง โครงสร้างประชากรของไทยจึงเปลี่ยนจาก “โครงสร้างประชากรวัยเยาว์” เป็น “โครงสร้างประชากรวัยชรา” ประกอบกับผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้โครงสร้างครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว บุตรหลานไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุไทย ร้อยละ 40 มีปัญหาสุขภาพโดยเป็นโรคเรื้อรังมากกว่า 1 โรค เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคทางสมอง ซึ่งมีผลทำให้ผู้สูงอายุทุก 1 ใน 5 คน ไม่สามารถออกจากบ้านได้ด้วยตัวเอง และต้องมีคนคอยดูแลตลอด 24 ชั่วโมง (รายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้มด้านต่าง ๆ ของประเทศไทย ในรอบเดือน เมษายน, 2547 : ออนไลน์) ทำให้สถานดูแลผู้สูงอายุ เข้ามามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น

สถานดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่ อยู่ในรูปแบบสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งดูแลโดยหน่วยงานของภาครัฐ ปัจจุบันกำลังประสบปัญหาเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ทำให้ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมถึงบุคลากรดูแลผู้สูงอายุ (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์

ผู้สูงอายุ, 2548 : ออนไลน์) การที่โครงสร้างครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้สูงมีความต้องการบ้านพักดูแลผู้สูงอายุในลักษณะที่แตกต่างจากบ้านพักคนชราที่รัฐบาลจัดหาให้ ดังนั้นสถานดูแลผู้สูงอายุที่ถูกจัดตั้งโดยภาคเอกชนที่มีความพร้อมด้านงบประมาณและมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ มีการออกแบบบ้านพักที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุให้มีความปลอดภัยสูง ด้วยเฟอร์นิเจอร์ และตัวบ้านที่ออกแบบให้โค้งมนลดอันตรายจากการกระแทก ห้องน้ำมีขนาดใหญ่ สามารถนำรถเข็นเข้าออกสะดวก ภายในบ้านไม่มีบันได ไม่มีธรณีประตู ไม่มีพื้นต่างระดับ ประตูเป็นบานเลื่อน เพื่อสะดวกในกรณีที่ใช้รถเข็น มีระบบโทรศัพท์ภายในและมีระบบสัญญาณฉุกเฉินเพื่อเรียกพยาบาล (Nurse call) ซึ่งมีพยาบาลประจำตลอด 24 ชั่วโมงที่สามารถให้การพยาบาลในเบื้องต้น และมีรถพยาบาลพร้อมจะนำส่งผู้ป่วยต่อไปยังโรงพยาบาล บ้านแต่ละหลังเป็นบ้านชั้นเดียวไม่มีรั้วคอนกรีตระหว่างบ้าน แบ่งบริเวณส่วนตัวออกจากบ้านหลังอื่น โดยใช้แนวรั้วต้นไม้ที่ปลูกเพื่อการจัดสวนเป็นแนวแบ่งอาณาเขตบ้านแต่ละหลัง ทำให้บรรยากาศในการพักอาศัยไม่อึดอัด ดูโปร่งสบายตา ทำให้มีโอกาสได้คุยกับเพื่อนบ้านได้ ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน เกิดเป็นชุมชนที่ทุกคนมีน้ำใจที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน บริเวณรอบบ้านมีพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้สามารถปลูกต้นไม้ จัดสวน มีบริการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณโครงการตลอด 24 ชั่วโมง มีสถานที่ออกกำลังกายประเภทต่าง ๆ อาทิ สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย อีกทั้งยังมีการให้บริการเพื่อความความสะดวกสบายในการพักอาศัย เช่น บริการพนักงานดูแลผู้สูงอายุ บริการทำความสะอาดที่พัก บริการจัดสวน ตัดหญ้าบริเวณสนามหญ้า บริการซักรีด บริการร้านอาหาร รวมถึงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุ เช่น กิจกรรมการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ กิจกรรมท่องเที่ยว มีบริการพาผู้สูงอายุไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาด ห้างสรรพสินค้า สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สปา สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะทางการเงินดี ที่ต้องการความสะดวกสบาย การดูแลและบริการอย่างดี

นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว สภาพแวดล้อมและทำเลที่ตั้งก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการบ้านพักดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่ก็นับว่ามีความเหมาะสมในการจัดตั้งบ้านพักดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพสวยงาม มีสภาพอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ 25.5 องศาเซลเซียส (กรมอุตุนิยมวิทยาภาคเหนือ, 2547 : ออนไลน์) ซึ่งเหมาะแก่การพักผ่อนของผู้สูงอายุ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภทที่น่าสนใจสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน อุทยานแห่งชาติและวนอุทยานที่มีพืชพันธุ์นานาชนิด แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน เช่น เมืองโบราณ เวียงกุมกาม และวัดวาอารามต่าง ๆ ซึ่งวัดในจังหวัดเชียงใหม่มีมากถึง 1,238 วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา)

2548 : ออนไลน์) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปหัตถกรรม เช่น ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ หมู่บ้านทำร่มบ่อสร้าง ศูนย์หัตถกรรมบ้านถวายเป็น และยังมีงานประเพณีและเทศกาลต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ให้ผู้สูงอายุได้เพลิดเพลิน เช่น งานร่มบ่อสร้าง งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานประเพณีสงกรานต์ และงานประเพณียี่เป็ง เป็นต้น

นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังมีความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ ด้านการคมนาคมขนส่ง จังหวัดเชียงใหม่ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการเดินทางของภาคเหนือ ทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางอากาศ โดยทางรถยนต์ได้มีการปรับปรุงถนน วงแหวนรอบกลางและวงแหวนรอบนอกทำให้การเดินทางสะดวกรวดเร็วขึ้น ทางรถไฟ มีรถด่วนและรถเร็ว ออกเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทุกวัน ทางอากาศ ท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นท่าอากาศยานนานาชาติ ที่มีขนาดใหญ่และเป็นศูนย์กลางเส้นทางการบินระยะสั้นเชื่อมโยงจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ และระหว่างภาคเหนือกับภาคอื่น ๆ ของประเทศ และยังสามารถเชื่อมโยงการบินไปนครคุนหมิงและนครเชียงรุ่งประเทศจีนตอนใต้ และเมืองหลวงพระบางประเทศลาวอีกด้วย ด้านการแพทย์ จังหวัดเชียงใหม่มีโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานสากล มีความพร้อมทั้งด้านแพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ มีอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ทันสมัย และมีการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือก (Alternative Medicine) เช่น วารีบำบัด การนวดกดจุด การฝึกสมาธิ โยคะ ฟังซิ้ม เป็นต้น นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังมีธุรกิจให้บริการทางด้านสุขภาพอีกมากมาย เช่น ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ สปา สถานที่ออกกำลังกาย สนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ที่พร้อมจะให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่สนใจ ยิ่งไปกว่านั้นจังหวัดเชียงใหม่ยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เป็นพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวจากโครงการพำนักระยะยาว (Long Stay) ซึ่งการสนับสนุนดังกล่าว จะส่งผลให้ชาวต่างชาติที่เกษียณอายุจากการทำงานแล้ว เข้ามาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากค่าครองชีพในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่มีอัตราที่ค่อนข้างสูง บางประเทศจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุของตนออกไปใช้ชีวิตในต่างประเทศที่มีค่าครองชีพเหมาะสมและยังคงไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548 : ออนไลน์)

อำเภอสันกำแพงเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่เพียง 13 กิโลเมตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2548 : ออนไลน์) มีความสงบ แวดล้อมด้วยบรรยากาศสดชื่น มีทัศนียภาพที่สวยงามและมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย การคมนาคมสะดวก สามารถเดินทางจากอำเภอสันกำแพงไปยังอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงได้อย่างรวดเร็ว เหมาะแก่การอยู่อาศัยและพักผ่อนเพื่อผ่อนคลายของผู้สูงอายุ จึงจัดได้ว่าอำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่ มีความเหมาะสมกับการจัดตั้งบ้านพักดูแลผู้สูงอายุ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจจะศึกษาความเป็นไปได้ในลงทุนจัดตั้งบ้านพักดูแลผู้สูงอายุในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับรองรับผู้สูงอายุทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อให้

ทราบถึงความเป็นไปได้ในการลงทุนจัดตั้งบ้านพักดูแลผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่ และเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจของผู้ลงทุนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน บ้านพักดูแลผู้สูงอายุ ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการลงทุน ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อได้ข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนของผู้ลงทุนต่อไป

1.4 นิยามศัพท์

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน หมายถึง การศึกษาเพื่อต้องการผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการลงทุนในธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ โดยพิจารณาจากการศึกษาด้านการตลาด ด้านเทคนิค ด้านบริหาร และด้านการเงิน ทั้งนี้เพื่อช่วยในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

บ้านพัก หมายถึง สถานที่ขาย หรือให้บริการเช่าอาคารเพื่อพักอาศัย โดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนหรือเหมาจ่าย ซึ่งรวมถึง สถานที่ให้บริการด้านสุขภาพ อาหาร การรักษาความปลอดภัย รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อผู้พักอาศัย

ดูแล พิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ “การดูแลจัดการ” (Care Management) และ “การดูแลช่วยเหลือ” (Care Providing) การดูแลจัดการ หมายถึง การจัดการกิจต่าง ๆ แทนผู้สูงอายุทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วผู้สูงอายุยังสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง สำหรับการดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การปฏิบัติกิจทดแทนเนื่องจากผู้สูงอายุกระทำได้ หรือเป็นการช่วยเหลือกิจบางส่วน หรือเป็นการช่วยเหลือเฝ้าระวังซึ่งมีความจำเป็นต่อการป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียหรืออุบัติเหตุขึ้น เช่น การติดตามเฝ้าระวัง (Supervise) เวลาที่ผู้สูงอายุเดิน

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต ตามที่ประชุมสมัชชาโลกกว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ ได้กำหนดให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป